

Høringsuttalelse fra Den Norske Turistforening (DNT)

Detaljplan for miljø og landskap – Kalhovd, Strengen og Grotte dammer

NVE-sak 202524719

Innledning

Den Norske Turistforening (DNT) viser til høring av detaljplan for miljø og landskap i forbindelse med planlagte arbeider ved Kalhovd, Strengen og Grotte dammer. DNT ønsker å bidra konstruktivt til en gjennomføring av prosjektet som ivaretar hensynet til friluftsliv, landskap, villrein og eksisterende infrastruktur, samt drift av DNTs tilbud i området.

DNT er en landsdekkende friluftslivsorganisasjon med ansvar for tilrettelegging og drift av et omfattende nettverk av turisthytter, ruter og friluftstilbud blant annet i fjellet. Området rundt Kalhovd og Mårfjorden er en sentral del av dette tilbudet, både som adkomstområde til Hardangervidda og som viktig knutepunkt for sommer- og vinterferdsel. Området har stor betydning for allmennhetens tilgang til friluftsliv, lokal verdiskaping og naturbasert reiseliv.

Belastning på DNTs virksomhet og friluftslivstilbud

DNT vil påpeke at anleggsprosessen knyttet til damarbeidene allerede har medført en betydelig belastning for foreningens virksomhet i området, og at denne belastningen etter planene vil vedvare frem mot 2032. Dette oppleves som både krevende og bekymringsfullt.

Anleggsarbeidene må ses i sammenheng med en flere år lang periode preget av store utfordringer knyttet til adkomst. Utbedring og sikring av rasutsatte strekninger, samt omfattende veiarbeid, har ført til flere sesonger med begrenset og uforutsigbar tilgjengelighet. I samme tidsrom har området vært påvirket av andre ytre forhold, herunder stenging av Krossobanen, ferdselsrestriksjoner av hensyn til villrein og konsekvenser av pandemien.

Den samlede belastningen har påvirket driften og dermed resultatene for DNT Telemark/Kalhovd turisthytte i størrelsesorden kr. 1,4 mill i negativt resultat siden 2023. Dette er midler som normalt ville vært benyttet til vedlikehold, tilrettelegging og videreutvikling av friluftstilbudet i regionen.

Summen av disse forholdene har gitt langvarige og sammenhengende utfordringer for DNTs drift og tilrettelegging for friluftsliv i området. Foreningens tilbud er i stor grad avhengig av fungerende og forutsigbar adkomst for brukere, vertskap, ansatte og vareleveranser. Friluftsbukere, som utgjør hovedbrukergruppen, er særlig avhengige av forutsigbarhet. Når denne svekkes, får det raskt alvorlige konsekvenser for bruken av tilbudene og for drift av hytter, ruter og tilhørende tjenester i de korte og sårbare sesongene.

Uheldig tidspunkt for ytterligere anleggsarbeider

På denne bakgrunn vurderer DNT tidspunktet for de foreslåtte anleggsarbeidene som særlig uheldig. Etter en årrekke med betydelige utfordringer knyttet til adkomst, ferdsel og ytre rammebetingelser, ser DNT med bekymring på utsiktene til ytterligere 5–7 år med potensielle adkomstbegrensninger og driftsmessig uforutsigbarhet.

Naturbasert friluftsliv og reiseliv er sårbart. I dagens samfunn skal det lite til før brukere endrer planer og velger alternative områder dersom tilgjengelighet og forutsigbarhet oppleves som utilstrekkelig. Dette understreker behovet for at videre planlegging og gjennomføring av tiltakene skjer med stor varsomhet og tydelige avbøtende grep.

Samlet støtte fra øvrige berørte aktører

DNT vil samtidig gjøre oppmerksom på at flere andre aktører i området (MB Mårfjord og Mårbu seter og fjellstue), som er direkte berørt av anleggsarbeidene som deler de samme avhengighetene til adkomst og forutsigbar drift, stiller seg bak dette høringssvaret. Dette understreker at utfordringene som er beskrevet ikke kun gjelder én aktør, men representerer en samlet belastning for friluftsliv og naturbasert virksomhet i området.

Ferdsel, stier og merking under anleggsperioden

Kalhovd-området er et viktig ferdselsområde både sommer og vinter, med merkede stier, skiløyper og sykkeltraséer av stor betydning for sikker ferdsel og friluftslivsaktivitet. Området har også en viktig funksjon som bindeledd i rutenettet mellom Kalhovd, Atrå, Gvepseborg og Rjukan, og videre østover på Hardangervidda. Denne infrastrukturen er sentral for naturbasert reiseliv i Tinn kommune.

Dersom anleggsarbeidet medfører behov for:

- midlertidige omlegginger av stier eller løyper
- etablering av alternative traséer for gående og syklende
- endringer i eksisterende merking

ber vi om at dette planlegges og gjennomføres i tett samarbeid med DNT og øvrige berørte aktører. Dette er nødvendig for å sikre at:

- merking og tilrettelegging holder nødvendig faglig og sikkerhetsmessig standard
- informasjon til brukerne er tydelig, samordnet og lett tilgjengelig
- ferdselen kan opprettholdes på en trygg og forutsigbar måte gjennom hele anleggsperioden

Avbøtende tiltak

DNT ber om at det vurderes relevante avbøtende tiltak knyttet til anleggsarbeidet, herunder:

- Bidrag til utbedring av sykkeltraséen mellom Kalhovd og Gvepseborg. Dette vil kunne styrke friluftslivet, bidra til mer konsentrert og villreinsvennlig ferdsel, samt understøtte driftsgrunnlaget for Kalhovd turisthytte.
- Evt. etablering av eller støtte til en sesongbasert buss- eller transporttjeneste mellom Atrå og Synken i anleggsperioden. En slik løsning vil kunne styrke reiselivsproduktet i området, forbedre tilgjengeligheten for allmennheten og samtidig bidra til redusert privatbiltrafikk på anleggsveien. Dette vil kunne dempe negative konsekvenser for villrein, redusere slitasje på vei og omgivelser, samt bedre trafikksikkerheten under anleggsperioden. En slik bussrute bør samordnes med båttruten på Mårfjorden og videre offentlig transport fra Atrå.
- Tilrettelegging for fleksibel varelevering til Kalhovd og videre til Mårbu i sesong.
- Vurdering av økonomisk kompensasjon for dokumenterte ulemper og belastninger som er påført DNT Telemark og driften av Kalhovd turisthytte i anleggsperioden.

Reduksjon av arealinngrep – innlosjering av arbeidere i eksisterende bygningsmasse

DNT ber om at det i detaljplanen foretas en reell og forpliktende vurdering av bruk av eksisterende bygningsmasse til innlosjering av anleggsarbeidere, herunder bruk av Kalhovd turisthytte der dette er praktisk og driftsmessig mulig.

En slik løsning vil kunne bidra til å:

- redusere behovet for etablering av nye brakkeområder og midlertidige riggområder
- begrense ytterligere arealinngrep i et sårbart fjell- og villreinområde
- redusere visuelle og landskapsmessige inngrep
- sikre bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur og bygningsmasse

DNT understreker at eventuell innlosjering må skje på en måte som er forenlig med hyttas funksjon, allmenn friluftsbuk og sikker drift. Samtidig mener foreningen at dette alternativet bør vurderes grundig og seriøst som et areal- og miljøbesparende tiltak, i tråd med nasjonale mål om redusert nedbygging av natur og samlet belastning i fjellområder.

DNT anser at bruk av eksisterende bygg til innlosjering, der dette lar seg gjøre, vil være et viktig bidrag til å begrense den totale belastningen av anleggsarbeidene, både for naturmiljøet, friluftslivsopplevelsen og foreningens drift i området.

Avslutning

DNT vil samtidig uttrykke at foreningen setter stor pris på den gode dialogen som så langt har vært med Statkraft, både i planleggingsfasen og i forbindelse med oppgraderingen av veien fra Steinsbøle til Kalhovd. Vi ser positivt på å videreføre denne dialogen også under den kommende anleggsperioden, slik at hensynet til naturen, friluftsliv, ferdsel og drift av friluftstilbudet i området kan ivaretas på best mulig måte. DNT mener at god dialog, tidlig involvering og tydelige avbøtende tiltak er avgjørende for å begrense den samlede belastningen over tid.

DNT stiller seg tilgjengelig for videre dialog og samarbeid.

Mvh
DNT TELEMAR
KALHOVD TURISTHYTTE
DNT DRAMMEN OMEGN
MÅRBU TURISTHYTTE
MB MÅRFJORD
MÅRBU SETER OG FJELLSTUE

Koordinerende kontakt for DNT:
Kyle O'Donoghue
Fagansvarlig betjent hytter DNT Telemark
90788040
Kyle.odonoghue@dnt.no